

1922 podal žalobu o neplatnost manželství, nemá pro rozhodnutí o návrhu manželky významu předurčujícího, neboť, i když spor o neplatnost manželství byl zahájen, manželství dosud trvá a v důsledcích toho bylo vyhověti návrhu manželky na prohlášení manželství rozloučeným, když zákonné podmínky v tom byly dány. Soud neměl povinnosti ani práva, aby rozhodnutí své odložil, až spor o neplatnost manželství bude rozhodnut, nýbrž musel za podklad položit stav věci, jaký tu byl v době rozhodování a to ještě manželství bylo manželstvím platným, které rozloučiti mohl.

Čís. 2450.

Na obci v Čechách nelze se na soudě domáhati náhrady škody z důvodu, že zanedbala povinnost osvětlovati ulice. Platí tu § 37 obec. zřiz. pro Čechy.

(Rozh. ze dne 4. dubna 1923, R I 287/23.)

Žalobce domáhal se na žalované obci náhrady škody, ježto, klopýtnuv na neosvětlené ulici o velký kámen, těžce se poranil. *Procesní soud první stolice* žalobu z věcných důvodů zamítl a vyvrátil námitku nepřipustnosti pořadu práva v důvodech: Žalobou, o kterou tu jde, domáhá se žalobce náhrady škody, způsobené prý mu zaviněním městské obce. Dle §u 1338 obč. zák. nárok na náhradu škody musí býti vymáhán z pravidla u řádného soudu, pokud není vyhrazen soudu trestnímu neb úřadu politickému. V §u 37 obecního řádu pro Čechy (zákon ze dne 16. dubna 1864, čís. 8 z. zák.) ovšem obsazeno jest ustanovení, že obec, vykonává-li sama místní policii, jest povinna nahraditi škodu tomu, kdo utrpěl úraz zanedbáním povinností, po té stránce jí náležejících (§ 36). Dle tohoto zákonného ustanovení nálež o povinnosti k náhradě přísluší úřadu politickému. Dle náhledu soudu procesního toto zákonné ustanovení vztahuje se na místní policii, v §§ 35 a 36 obecního řádu naznačenou, v užším smyslu, totiž na policii místní, která obvykle, zejména ve větších městech přikazuje se státním orgánům, nikoliv však na závazek obce, aby pečovala o bezpečnost a snadnost provozu na veřejných silnicích a aby silnice a náměstí za noci osvětlovala. Není tudíž zákonného ustanovení, proč by nároky na náhradu škody pro vadné osvětlování vůči městské obci nepatřily na civilní soud. *Odvolací soud* zrušil v neveřejném zasedání rozsudek první stolice i s předchozím řízením pro zmatečnost a odmítl pro tentokráte žalobu. *Důvody:* Mylným jest náhled, že § 37 obec. zřiz. se vztahuje toliko na místní policii v užším smyslu, vyznačenou v §§ 35, 36 obec. zřiz., totiž pouze na místní policii, kterou zvláště ve větších městech mívají přidělenou státní orgány, a nikoliv na povinnost obcí, pečovati o bezpečnost a snadnost chůze a vozby po ulicích a veřejných náměstích a tyto za tím účelem za noci osvětlovati. Takovýto omezený výklad § 37 obec. zřiz. není odůvodněn ani podle dějin vzniku ani podle znění a smyslu tohoto zákonného místa. Obecní zřízení pro Čechy pojalo na rozdíl od říšského zákona obecního ze dne 5. března 1862, čís. 18 ř. zák. nejen předpisy starého obecního zákona ze dne 17. března 1849, čís. 170 ř.

zák., které se vztahovaly na škody při vzbouřeních, nýbrž rozšířilo ještě povinnost obcí k náhradě. Historický vývoj § 37 obec. zřiz. neskytá tedy opory pro jeho omezující výklad. Z uvozovacího slova »zvláště« plyne, že zákonné určení ručební povinnosti obcí za zanedbání povinností místní policie uvedené v první větě §u 37 obec. zřiz. mělo v úmyslu, ve druhé větě pouze přiřaditi škody, při srocní vzniklé, jako zvláštní případ. Také to, že v §u 37 jest uveden § 36, neznamená omezení ručení obcí na případ zanedbání finanční péče obecním výborem, nýbrž, jak výstižně bylo podrobně uvedeno v plenissimárním usnesení bývalého c. k. nejvyššího soudu ze dne 1. června 1915, judikát čís. 229, znamená akt zákonodárné opatrnosti, by se jednak čelilo výkladu, že ručení obcí jest omezeno na zanedbání obecního představeného, jednak aby členům výboru bylo připamatováno, že jest jim ručiti podle §u 36 obec. zřiz. za náhrady škody, jež byly uloženy obci, když plnění náhrady jest zapříčiněno tím, že oni nedbali povinné péče. Je-li však toto pojetí správným, nemůže býti pochyby o tom, že trvají a mohou býti uplatňovány nároky na náhradu škody proti místním obcím v Čechách pro zanedbání povinností, které jim náležejí ohledně místní policie, ať již ono zanedbání záleží v čemkoliv. Jelikož však podle závěrečné věty §u 37 obec. zřiz. přísluší výlučně úřadům správním, aby takovéto nároky na náhradu škody posuzovaly co do důvodu, nemohou býti potud uplatňovány obvyklou cestou právní, pokud politický úřad nerozhodl o povinnosti k náhradě, a z toho důvodu měla býti žaloba k námitce po případě i z moci úřední pro nepřipustnost pořadu práva pro tentokráte odmítnuta. Napadený rozsudek i s předchozím řízením jest podle §u 477 čís. 6 c. ř. s. zmatečným.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Jest pravda, že pro posouzení, zda žalobní nárok jest povahy soukromoprávní či veřejnoprávní a zda dle toho věc patří na pořad práva čili nic, rozhoduje obsah žaloby. Avšak žalobce dle obsahu žaloby zakládá náhradní nárok proti žalované obci na tom, že se nepostarala o řádné pouliční osvětlení a že se tudíž dopustila opomenutí při vykonávání místní policie. Pro tyto případy stanoví § 37 zákona ze dne 16. dubna 1864, čís. 7 zák. z. pro Čechy výjimkou z §u 1338 obč. zák., že rozhodne úřad politický, zda obec povinna jest dáti náhradu, takže až do tohoto rozhodnutí jest pořad práva vyloučen. Ostatně jest výklad, jež dal §u 37 shora uvedeného zákona odvolací soud, opřev se o judikát ze dne 1. června 1915, čís. pres. 229/15 číslo knihy judikátů 229, správným a odkazuje se proto stěžovatel na odůvodnění napadeného usnesení, při čemž se k vývodům jeho stížnosti jen ještě podotýká, že marně poukazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu, které ostatně ani správně necituje, jelikož dne 13. listopadu 1921 se u nejvyššího soudu sezení nekonala a rozhodnutí č. j. R I 170/21 a čís. R I 33/22 týkají se zcela jiných věcí, neboť, kde nejvyšší soud uznal pořad práva přípustným, nešlo o případy, mající základ v zanedbání povinností, náležejících obcím ohledně m í s t n í p o l i c i e, ovšem v širším slova smyslu, nýbrž

o případy, kde žalobní nárok opřen byl o právní důvod soukromoprávní, kde tedy obecní orgány přes zvláštní zákonné předpisy nebo jiná vrchnostenská závazná nařízení, jež majiteli pozemku, domu, živnostenského podniku nebo jiné věci ukládají k ochraně třetích osob nebo cizího majetku zvláštní opatření, při majetku obecním tato předepsaná opatření, jako na příklad posypání chodníku před obecním domem při náledí, úmyslně nebo z nedbalosti opomenuly. Že pro takové případy pořad práva vyloučen není, zdůrazňuje také shora uvedený judikát v posledním svém odstavci a vylučuje tyto případy zvlášť ze zásady jím vyslovené. Avšak v tomto případě nejde o náhradní nárok, opřený o soukromoprávní důvod, neboť povinnost obcí, postarati se o řádné pouliční osvětlení, plyne ze samostatného oboru působnosti obcí, z níž dle Šu 28 odstavec druhý čís. 2 a 3 shora citovaného zemského zákona, jí zejména také přísluší dbáti bezpečnosti osoby a jmění. Jelikož dosud politickým úřadem ve smyslu Šu 37 odstavec druhý zákona ze dne 16. dubna 1864, čís. 7 z. zák. pro Čechy rozhodnuto nebylo, zrušil odvolací soud právem rozsudek prvního soudu i s předchozím řízením dle Šu 477 čís. 6 c. ř. s. jako zmatečné.

Čís. 2451.

Pohledávky z různých právních důvodů lze jen tehdy sečísti (§ 55 j. n.), byly-li uplatněny touž žalobou. Pohledávky z téhož právního důvodu dlužno naopak vzítí v úvahu jako celek pro každou ze žalob, již jsou jednotlivě uplatňovány.

(Rozh. ze dne 4. dubna 1923, R I 310/23.)

Žalovaná objednala u žalobce zboží a to v dubnu 1921 za 686 Kč 40 h, v srpnu za 54 Kč, v říjnu za 4408 Kč. Žalobám o zaplacení kupních cen 740 Kč 40 h a 4408 Kč okresní soud vyhověl, zamítнув námítku věcné nepříslušnosti, odvolací soud námítce vyhověl a žalobu odmítl v podstatě z těchto důvodů: Již ze žaloby plyne, že oba zažalované nároky byly splatny v době podání žaloby a měly proto k vůli stanovení příslušnosti býti dle Šu 55 j. n. sečteny. Příslušnost okresního soudu by tu byla pouze tehdy, kdyby byl příslušným nejen ohledně jednotlivých nároků, nýbrž i pro součet jich. Zde však součet nároků převyšuje 5000 Kč, pročež okresní soud není příslušným.

Nejvyšší soud zrušil usnesení soudu druhé stolice a uložil mu, by nehledě k důvodu, z něhož žalobu odmítl, znovu rozhodl o odvolání.

Důvody:

Odvolací soud, odůvodňuje napadené usnesení, kterým byl uznán okresní soud v tomto sporu za věcně nepříslušný, uvádí, že se musí zažalované pohledávky sečísti, ježto v době podání žalob byly již splatny a že po sečtení pohledávek zažalovaný dluh 5000 Kč, tudíž hranici, až do které jsou okresní soudy příslušny (§ 49 čís. 1 j. n. v doslovu zákona čís. 161/1921), převyšuje. Při tom je dle názoru odvolacího soudu